

EBH2005. 1201

A tulajdonosi jogok rendeltetésszerű gyakorlása nem eredményezheti a tervezőnek az építményhez fűződő szerzői joga megsértését (1959. évi IV. törvény 99. §; 1969. évi III. tv. 44. §).

A felperes, mint a P.-C. Kisszövetkezet tagja 1988-ban elkészítette a B., Sz. u. 37. szám alatti ingatlanon felépítendő üzemi épület engedélyezési tervdokumentációját; a tervek alapján az építési munkák megkezdődtek, de a megrendelő döntése alapján nem fejeződtek be. Sor került az ingatlan tulajdonjogának átruházására, és az új tulajdonos 1998 márciusában az I. r. alperessel kötött tervezési szerződést egy irodaépület létrehozására. A terveket a II. r. alperes készítette. A megrendelő kérésének megfelelően a meglévő épület nem került teljesen lebontásra, az 1998-as tervdokumentációban a II. r. alperes az elkészült szerkezeti elemeket részben felhasználta, részben átalakította, részben lebontotta, valamint új tartószerkezeti elemek alkalmazását írta elő. Az alperesek a tervezés során a felperes hozzájárulását nem kérték ki. Az 1998-as tervdokumentációban szereplő épületegyüttes megvalósításához az 1988-as tervdokumentáció alapján megvalósult tartószerkezetek mintegy 21%-ban járulnak hozzá, ezen túl az 1998-as tervdokumentációban szereplő épület terve valamennyi elemében más tartalmú, mint a korábbi épület terve, más az épület funkciója, és külső megjelenése is.

A felperes a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény 67. § (1), valamint a 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 75. §-ának (1) bekezdése alapján keresettel fordult a bírósághoz; ebben kérte, hogy a bíróság állapítsa meg a felperes személyhez fűződő szerzői jogainak megsértését, kötelezze az alpereseket, hogy gondoskodjanak az elkészült irodaépületen a felperes, mint eredeti tervező nevének feltüntetéséről, illetve kötelezze a bíróság az alpereseket egyetemlegesen 4 000 000 forint jogdíj és késedelmi kamata megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság a perben beszerzett Szerzői Jogi Szakértő Testület szakértői véleménye alapján meghozott ítéletében felperes keresetének teljes egészében helyt adott. A felperes kereseti kérelmét a szerzői jogról szóló 1969. évi III. törvény (a továbbiakban: Szjt.) rendelkezései alapján bírálta el, miután az alperesek 1998-ban készített tervdokumentációjával kapcsolatos a felperes keresete. Tényként megállapította, hogy az alperesek az új terv elkészítésénél az Szjt. 10. §-ába ütköző módon a felperes által korábban készített terveket a felperes előzetes hozzájárulása nélkül felhasználták, az alperesek tervezői tevékenysége sértette a felperes személyhez fűződő szerzői jogát, ezért az Szjt. 52. §-a (1) bekezdésének *a*) és *c*) pontja, valamint 13. §-ának (3) bekezdése alapján helyt adott a felperes kereseti kérelmének.

A másodfokú bíróság az alperesek fellebbezése folytán meghozott jogerős ítéletében az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, és a felperes keresetét elutasította. Az Szjt. 44. §-nak (1) bekezdése, valamint a 9/1969. (XII. 29.) MM rendelet (a továbbiakban: Szjtv.) 1. §-ának (1) bekezdése alapján megállapította, hogy az építészeti alkotások tervei szerzői jogi védelmet élveznek, valamint az építészeti alkotást is szerzői jogi védelem alatt állónak kell tekinteni. A felperest tehát szerzői jogok illették meg mindkét alkotáson, mind a terveken, mind a létrejött üzemi építményen. Az Szjt. 10. §-a, valamint a Szjtv. 7. §-ának (1) bekezdése alapján vizsgálta, hogy a perbeli esetben a felperes szerzői jogának megsértése, művének jogosulatlan megváltoztatása vagy felhasználása bekövetkezett-e.

A jogerős ítélet indokolása értelmében az épület tulajdonosa jogosult a dolgot birtokolni, használni, illetve a dologgal rendelkezni; a tulajdonosnak az átépítés körében tett rendelkezései tehát önmagában nem sértik a tervezőt megillető szerzői jogokat. Az ingatlan új tulajdonosának 1998-ban joga volt ahhoz, hogy a számára sürgősen épületet átépítse, annak egyes részeit, mint meglévő műszaki adottságot az újabb épületben felhasználja. A

tervező pedig a tulajdonos utasításának megfelelően jogosult volt az új épület terveit a meglévő műszaki adottságok figyelembevételével elkészíteni.

A másodfokú bíróság a szakértői vélemény alapján azt állapította meg, hogy a II. r. alperes új tartalmat és külső megjelenést hordozó tervdokumentációt készített; az ő terveit alapján a korábbi műhöz képest egy teljesen új, önálló épület jött létre. A II. r. alperes a korábbi terveket nem tette az új tervek részévé, így a felperes követelésének jogalapját nem bizonyította. Önmagában nem jelenti a felperes terveinek felhasználását, és (egyéb hasznosítási cselekmény hiányában) nem valósít meg jogsértést az a körülmény, hogy a II. r. alperes a korábbi épület tartószerkezeteinek egyes elemeit az új tervek készítésénél, mint meglévő műszaki adottságot vette figyelembe. Ezért az Szjt. 10. §-a és az Szjtv. 7. §-ának (1) bekezdése alapján a felperes alaptalanul igényelt szerzői jogvédelmet, és szerzői díj megtérítésére sem tarthat igényt.

A felperes a 1952. évi III. tv. (a továbbiakban: Pp.) 270. §-a (2) bekezdésének *b) ba)* pontja alapján terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezése, és az elsőfokú ítélet helybenhagyása érdekében. Álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti az Szjt. 44. §-ának (1) bekezdését, az Szjtv. 1. §-át, és az 1975. évi 4. tvr.-rel kihirdetett Berni Uniós Egyezmény (BUE) 2. cikkét. A felperes felülvizsgálati kérelme részeként kérte figyelembe venni a Szerzői Jogi Szakértő Testület 3/1986. szám alatt kinyilvánított szakértői véleményét. Azt hangsúlyozta, hogy az alperesek terve lényegében a felperes terveinek felelt meg a szerkezet vonatkozásában; az engedélykérelem mellékletét képező tervdokumentációban, mint kiinduló állapot rajzi dokumentálásra került. Szerinte tévedett a másodfokú bíróság, amikor nem vette figyelembe a Berni Uniós Egyezmény 2. cikkét, továbbá az Szjtv. 1. §-át, vagyis a védelmi körből kirekesztette az építményeket.

Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult. Többek között arra hivatkoztak, hogy a perben kirendelt szakértői testület szakvéleménye szerint az 1998-as tervezési eljárás során készített anyagok nem a felperes engedélyezési tervének felhasználásával készültek. A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

Előjáróban megjegyzi a Legfelsőbb Bíróság, hogy a felülvizsgálati kérelem előterjesztésekor a Pp. 270. §-a (2) bekezdésének *b) ba)* pontjában foglalt szövegrész nem volt hatályban, mivel az Alkotmánybíróság 42/2004. (XI. 9.) AB határozatában megsemmisítette.

Ezt támadó felülvizsgálati kérelem hiányában a **Legfelsőbb Bíróságnak** döntése meghozatala során abból a jogerős ítéleti megállapításból kellett kiindulnia, hogy a felperes 1988-as terveit alapján megvalósult tartószerkezet - noha maga az üzemi épület kivitelezése nem fejeződött be - önmagában építészeti alkotásnak minősül. **A tervezőt pedig a szerzői jogi védelem az Szjt. 44. §-ának (1) bekezdése értelmében nemcsak a terveit, hanem az annak alapján elkészült építészeti alkotás tekintetében is megilleti. A perben tehát azt kellett vizsgálni, hogy akár a tervek, akár az építmény, mint építészeti alkotás tekintetében történt-e az Szjt. 10. §-a szerinti jogosulatlan megváltoztatás vagy felhasználás.**

A másodfokú bíróság megalapozottan és jogszabálysértés nélkül állapította meg, hogy a tartószerkezetek tekintetében az alperesek nem használták fel a felperes terveit. Nem jelenti ugyanis a tervek felhasználását az, ha az új tervek elkészítésénél a régi tartószerkezetek egyes elemeit, mint meglévő műszaki adottságot figyelembe veszik. Vizsgálandó kérdés azonban, hogy ugyanez a magatartás nem valósít-e meg szerzői jogi jogsértést magának az építménynek a vonatkozásában. A másodfokú bíróság álláspontja szerint az épület tekintetében sem történt jogosulatlan felhasználás és így a felperesnek az általa készített tervek alapján emelt épületen fennálló szerzői jogai nem sérültek. Ezzel az állásponttal a Legfelsőbb Bíróság, mint felülvizsgálati bíróság is egyetért az alábbiak szerint.

Egy építészeti alkotáshoz fűződő, a tervezőt megillető szerzői jog sérelmét alapvetően az jelentheti, ha az építmény jogosulatlanul megváltoztatásra (átépítésre) kerül. Ezt a magatartást az épület átépítésére jogosult tulajdonos valósíthatja meg. Annak megítélésénél, hogy egy építmény, mint szerzői jogi védelem alá eső építészeti alkotás megváltoztatása (átépítése, átalakítása) jogosulatlanul történik-e, abból kell kiindulni, hogy **a szerzői jog gyakorlása nem ütközhet össze a tulajdonosnak - a Ptk. 99. §-ában biztosított - a dolog célszerű és zavartalan használatához fűződő dologi jogával. A tulajdonost megilleti az a jogosultság, hogy a tulajdonában álló épületet - ha annak igénye, illetve szükségessége a részéről felmerül - átépítse (annak építészeti kialakítását, rendeltetését stb.-t megváltoztassa) vagy akár elbontsa azt. A tulajdonosi jogok rendeltetésszerű gyakorlása nem eredményezheti a tervezőnek az építményhez fűződő szerzői joga megsértését. Ha tehát egy építészeti alkotást létrehozó tulajdonosi (megbízói) igény megszűnt, vagy megváltozott, a tervező a szerzői jogára hivatkozással nem akadályozhatja meg az építmény mindenkori tulajdonosát az objektum átépítésében vagy elbontásában, és nem kifogásolhatja ezt azon az alapon, hogy ez értelemszerűen az általa készített tervektől való eltérést jelent.**

A perbeli esetben is **az ingatlan új tulajdonosát megillette az jog, hogy a funkcióját tekintve számára szükségtelen épületet átépítse, és ennek során a meglévő épület egyes részeit az újabb épületben felhasználja. Mivel a tulajdonosnak ez az indokolt változtatásra irányuló magatartása nem járt a tervező szerzői jogainak a sérelmével, nem eredményezhetett szerzői jogsértést a tulajdonos (megrendelő) megbízásából és utasításainak megfelelően eljáró alpereseknek az a magatartása sem, hogy a korábbi épület tartószerkezeteinek egyes elemeit, mint meglévő műszaki adottságot az új épület terveinek elkészítése során figyelembe vették. Ez a felhasználási magatartás ugyanis a tulajdonos használati joga rendeltetésszerű gyakorlásához kapcsolódik, annak a folyamata.**

Mindezekre tekintettel a **Legfelsőbb Bíróság** a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelemmel támadott jogerős határozatot hatályában fenntartotta. (Legf. Bír. Pfv. 20.303/2005. sz.)

Megjelent: Legfelsőbb Bíróság Határozatainak Hivatalos Gyűjteménye 2005/1.